

Bildandet av MOF – Mälardöarnas Ornitologiska Förening

Urpo Könnömäki

Tanken på att bilda en ornitologisk förening på Mälardöarna har funnits sedan länge. År 2000 blev föreningen till slut verklighet. Att så skedde beror främst på kommunens planer att driva "Projekt Svartsjövikén". I det arbetet behövde kommunen hjälp av ideella krafter samtidigt som det är lätt att starta en förening när det finns konkreta och intressanta frågor att ta itu med.

Den 23 februari 2000 bildades Mälardöarnas Ornitologiska Förening vid ett möte i Tapström. Mötet hade samlat 22 personer och föregåtts av intensiva förberedelser av den interimsstyrelse, som utsetts ett halvår tidigare bland intresserade fågelskådare i kommunen.

Man kan fundera över varför det dröjde så länge innan en ornitologisk förening blev verklighet på Mälardöarna. Kan det vara så att vi lever i skuggan av en storstad och andra föreningar i Storstockholm har större attraktionskraft? Ekerö är en kommun med starkt ökande invånarantal. Det betyder att de flesta är inflyttade från andra håll. Det tar förmodligen en viss tid innan anknytningen till bygden etableras och man känner sig riktigt hemma på öarna. De flesta ekeröbor åker dessutom till Stockholm för att arbeta vilket gör att kommunen mest fungerar som en sovstad. Man tar väl också i viss utsträckning som nyinflyttad sitt gamla föreningsliv med sig, vilket gör att möjligheterna att engagera sig i något nytt blir begränsade.

Redan 1985 träffades några fågelintresserade för att diskutera bildandet av en ornitologisk förening på Mälardöarna. Entusiasmen var dock inte tillräckligt stor, bl a var man inte riktigt enig om inriktningen på verksamheten, var det kryssning eller fågelstudier som gällde?

År 1974 startade Mälardöarnas Natur-skyddsförening (MNF), som fick en mycket god medlemsutveckling. Inom MNF fanns på 1980-talet en grupp fältbiologer, som var inriktade på främst fågelskådning. I gruppen saknades dock de mest specialiserade ornitologerna och de mest entusiastiska kryssarna.

Perioden fram till början av 1980-talet var en blomstringstid för föreningsliv i Sverige. Varje större ort med självaktning hade sin ornitologiska förening men det dröjde alltså till år 2000, på tröskeln till ett nytt millennium, innan Mälardöarnas Ornitologiska Förening blev verklighet. Några stycken från "kärntruppen" 1985 finns med i den nu bildade föreningen.

Vad var det som gjorde att tiden nu var mogen, när föreningsdöden i övrigt härjar? Det viktigaste var nog att det nu fanns gemensamma arbetsuppgifter att ta itu med. Den utlösande faktorn blev att kommunen engagerade sig i att driva "Projekt Svartsjövikén", ett lokalt investeringsprogram i miljöåtgärder, med Svartsjövikén, som är en av de bästa fågellokalerna i kommunen, som centralpunkt. Kommunen behövde medverkan från föreningar och personer med intresse och kunskap i de aktuella frågorna, särskilt med den del av projektet som berörde själva restaureringen av viken.

Föreningens övergripande målsättning är annars att medverka till ökad aktivitet bland

Foto: K.E. FRITZÉN

TORNFALK

öarnas fågelskådare samt att bedriva studie- och informationsverksamhet för att öka kunskaperna om fågelfaunan i kommunen.

Arbetet med Svartsjövikens har verkligen rivstartat under startåret. Vi har redan hunnit med att inventera fågelförekomsten i svart-sjöviksområdet både under våren och hösten, genomfört en häckfågelinventering i viken och även hjälpt kommunen att upprätta en detaljplan för restaureringen. Parallellt med MOFs fågelinventeringar har MNF inventerat växter och evertrebrater i slottsparken.

När Svartsjövikens är restaurerad och nytt fågeltorn, utsiktsplatser och en vandringsled runt viken anlagts, kommer det säkert att bli anledning för många att besöka denna och andra fina fågellokalerna på öarna. Redan under bildandet av MOF, bestämdes en första naturvårdsinsats - vasslätter vid kommunens enda fågeltorn vid Menhammarsviken. (Tornet uppfördes av MNF redan på 1970-talet.)

Mälardöarna rymmer förutom de två mest kända fågellokalerna Menhammars- och Svartsjövikens en rik natur, där skogsåsar, jordbruksområden och mälarfjärdar gör landskapet omväxlande och vackert.

En art som trivs i detta varierade landskap är tornfalken. Vi har en fin stam av häckande par, under 1999 fick t ex fem par i uppsatta holkar sammanlagt tjugo ungar på vingarna. Alla blev också ringmärkta. MOF har därför valt en ryttlande tornfalk som föreningseblem. Bland andra karaktärsarter i kommunen kan nämnas stenknäcken, som trivs bra på grund av den rikliga förekomsten av fruktträd och slånsnår. Det normalt ringa snödjupet på vintern gör sorkarna lättåtkomliga. Därför övervintrar varfågel, tornfalk och fjällvråk regelbundet på flera platser i området.

Mälardöarna ligger i korsvägen mellan det nord- och sydgående sträcket längs Sveriges ostkust och den stora sträckvägen för vadare och sjöfåglar från Finska viken över de stora mellansvenska sjöarna Mälaren – Hjälmaren – Väneren/Vättern. Vi har dock inga tydliga ledlinjer i landskapet. Det betyder att allt kan hända överallt. Det ankommer på Dig själv att gå ut och hitta godbitarna! Hjälpa oss att kartlägga fåglarna i kommunen – bli medlem i MOF om Du inte redan är det!